TA’LIMDA XALQARO ALOQALARNI BOSHQARISHDA MADANIY VA KOMMUNIKATIV MUAMMOLAR

“Qamashi milliy maktabi” MMIBDO‘

Xolmatova Kibriyo Mirzayevna

Annotatsiya

Mazkur tezisda ta’lim tizimida xalqaro aloqalarni boshqarishda yuzaga keladigan madaniy va kommunikativ muammolar chuqur tahlil qilinadi. Madaniyatlararo tafovutlar, til to‘siqlari va samarali kommunikatsiya mexanizmlarining yetishmasligi xalqaro hamkorlik samaradorligiga ta’siri nuqtai nazaridan o‘rganiladi.

Kalit so‘zlar: madaniyatlararo kompetensiya, kommunikatsiya, til to‘siqlari, global ta’lim, xalqaro hamkorlik.

Xalqaro ta’lim maydonida samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yish faqat tashkiliy va iqtisodiy omillar bilan cheklanmaydi. Ushbu jarayonning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan madaniyatlararo muloqot darajasi va kommunikativ kompetensiyalarga bog‘liq. Turli mamlakatlar vakillari o‘rtasidagi hamkorlik jarayonida qadriyatlar, mentalitet, ta’lim an’analari va kommunikatsiya uslublaridagi farqlar muhim rol o‘ynaydi.

Zamonaviy ilmiy yondashuvlarga ko‘ra, madaniyatlararo kompetensiya xalqaro aloqalarni boshqarishning ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu kompetensiya yetishmagan taqdirda, hatto yaxshi tashkil etilgan loyihalar ham kutilgan natijani bermasligi mumkin.

Shu bois, bugungi kunda oliy ta’lim muassasalari nafaqat akademik bilimlar, balki global kommunikatsiya ko‘nikmalarini rivojlantirishga ham alohida e’tibor qaratmoqda.

1. Madaniyatlararo tafovutlarning boshqaruvga ta’siri

Xalqaro hamkorlikda turli madaniyat vakillari ishtirok etadi. Ular o‘rtasida quyidagi farqlar mavjud:

• qaror qabul qilish uslublari;

• vaqtga munosabat (tezkorlik yoki ehtiyotkorlik);

• rasmiy va norasmiy muloqot shakllari;

• akademik etik normalar.

Ushbu farqlar to‘g‘ri boshqarilmasa, tushunmovchiliklar va nizolarga olib kelishi mumkin. Natijada hamkorlik samaradorligi pasayadi.

2. Til to‘siqlari va akademik kommunikatsiya muammolari

Til xalqaro aloqalarning asosiy vositasi hisoblanadi. Biroq amaliyotda quyidagi muammolar kuzatiladi:

• ingliz tilini professional darajada bilmaslik;

• ilmiy maqolalar yozishda lingvistik qiyinchiliklar;

• muzokaralar jarayonida fikrni aniq ifodalashdagi muammolar.

Bu omillar xalqaro loyihalarda faol ishtirok etishni cheklaydi va ilmiy natijalarni global miqyosda targ‘ib qilishni qiyinlashtiradi.

3. Kommunikatsiya strategiyalarining yetarli emasligi

Ko‘plab oliy ta’lim muassasalarida xalqaro aloqalar bo‘yicha yagona kommunikatsiya strategiyasi ishlab chiqilmagan. Natijada:

• axborot almashinuvi tizimsiz amalga oshiriladi;

• hamkorlik loyihalari barqaror rivojlanmaydi;

• xalqaro imij va brend shakllanishi sust kechadi.

Kommunikatsiya strategiyasining yo‘qligi xalqaro faoliyatni rejalashtirish va monitoring qilishni qiyinlashtiradi.

4. Psixologik va ijtimoiy omillar

Xalqaro hamkorlikda inson omili muhim ahamiyatga ega. Jumladan:

• yangi madaniyatga moslashishdagi qiyinchiliklar;

• stereotiplar va noto‘g‘ri tasavvurlar;

• kommunikativ ishonchsizlik.

Bu omillar akademik mobilitet dasturlarida ishtirok etish samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

5. Muammolarni hal etish yo‘llari

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi choralar taklif etiladi:

• madaniyatlararo trening va seminarlar tashkil etish;

• akademik ingliz tilini o‘qitishni kuchaytirish;

• xalqaro kommunikatsiya strategiyalarini ishlab chiqish;

• global kompetensiyalarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan dasturlarni joriy etish.

Madaniy va kommunikativ muammolarni hal etish xalqaro aloqalarni samarali boshqarishning muhim sharti hisoblanadi. Madaniyatlararo kompetensiyalarni rivojlantirish orqali ta’lim tizimining global integratsiyasini kuchaytirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hall E.T. Beyond Culture. – 1976.
2. Hofstede G. Cultures and Organizations. – 2010.
3. Deardorff D. Intercultural Competence. – 2009.
4. Knight J. Internationalization Theory. – 2015.
5. Altbach P.G. Global Higher Education. – 2016.
6. OECD. Global Competency Framework. – 2018.
7. UNESCO. Intercultural Education. – 2013.
8. Byram M. Teaching Intercultural Competence. – 1997.
9. Ting-Toomey S. Communicating Across Cultures. – 1999.
10. Marginson S. Higher Education Globalization. – 2016.
11. Teichler U. Mobility and Communication. – 2004.
12. De Wit H. Internationalization in Practice. – 2017.